

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้วยสุนทรีย
สนทนาสำหรับพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์
ชื่อและนามสกุล นางสาวภัทรา ภักดีศรี
แขนงวิชา การบริหารการพยาบาล
สาขาวิชา พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. สมใจ พุทธาพิทักษ์ผล
2. อาจารย์ดลดาวัลย์ รวมเมฆ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2555

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

พัชรพร เกิดมงคล

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พัชราพร เกิดมงคล)

Ab 1-

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมใจ พุทธาพิทักษ์ผล)

ดลดาวัลย์ รวมเมฆ

กรรมการ

(อาจารย์ดลดาวัลย์ รวมเมฆ)

สุจินต์ วิสุทธิานนท์

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสุทธิานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้วยสุนทรียสนทนาสำหรับ
พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้วิจัย นางสุภัทรา ภักดีศรี รหัสนักศึกษา 2525100125 **ปริญญา** พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการ
พยาบาล) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สมใจ พุทธาพิทักษ์ผล (2) อาจารย์ลดาวัลย์ รวมเมฆ
ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยและการพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้วยสุนทรียสนทนาสำหรับพยาบาลวิชาชีพในแผนกผู้ป่วยในพิเศษ โรงพยาบาลชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยประกอบด้วยพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในแผนกผู้ป่วยในพิเศษตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไปจำนวน 8 คน การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสถานการณ์การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โดยทบทวนวรรณกรรม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม แบบสอบถามแรงจูงใจและแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้วยสุนทรียสนทนา โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องสุนทรียสนทนาแก่พยาบาลวิชาชีพ และนำไปใช้ในแผนกผู้ป่วยในพิเศษ โดยแบ่งกลุ่มสนทนาตามประเด็นปัญหาตามความสมัครใจใน 4 ประเด็นคือ 1) อัตรากำลังใจและตารางการปฏิบัติงาน 2) สวัสดิการและวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน 3) การสื่อสารในการปฏิบัติงาน 4) การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ร่วมกับงานประจำ โดยแต่ละกลุ่มรับผิดชอบกำหนดตารางเวลาในการทำสุนทรียสนทนาจนได้ข้อตกลงร่วมกัน ระยะที่ 3 เปรียบเทียบแรงจูงใจและสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานก่อนเริ่มการวิจัยและหลังจากทุกกลุ่มได้รับข้อสรุปร่วมกัน ซึ่งใช้เวลา 11 เดือน ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มพยาบาลวิชาชีพในแผนกผู้ป่วยในพิเศษ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แนวทางสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสอบถามแรงจูงใจและแบบสอบถามการประเมินสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่พัฒนาโดย สมจิตร พูลเพ็ง (2550) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน และทดสอบความเที่ยงกับพยาบาลวิชาชีพของโรงพยาบาลชนแดน 20 คน ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 และ 0.76 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติที่แบบไม่อิสระ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่าหลังการใช้สุนทรียสนทนาพยาบาลวิชาชีพในแผนกผู้ป่วยในพิเศษ มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และการประเมินสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน สูงขึ้นกว่าก่อนเข้าโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในด้านสัมพันธภาพระหว่างผู้ร่วมงาน การทำงานร่วมกันเป็นทีมและพยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจในงานสูงขึ้น

คำสำคัญ พยาบาลวิชาชีพ การวิจัยและพัฒนา แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โปรแกรมการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้วยสุนทรียสนทนา

Thesis title: The Development of the Work Motivation Enhancement Program by Dialogue for Professional Nurses at Chon Daen Hospital, Phetchabun Province

Researcher: Mrs. Supattra Plakdeesri; **ID:** 2525100125; **Degree:** Master of Nursing Science (Nursing Administration); **Thesis advisors:** (1) Dr. Somjai Puttapitukpol, Associate Professor; (2) Ladawan Ruammake;

Academic year: 2012

Abstract

The objective of this research and development was to develop the motivation enhancement to work program using dialogue technique for professional nurses at special in-patient care unit of Chon Daen Hospital, Phetchabun Province

The target population was eight professional nurses who had work experience at least one year in special in-patient unit. The research was consisted of three phases; *First*, Studying the work situations of professional nurses by literature review, non-participant observation and evaluated work-related motivation and workplace environment of professional nurses using the questionnaires *Second*, developing program by dialogue training workshop for professional nurses and implementing the program at the special in-patient unit. The dialogue was done in four issues: (1) nurse staffing and work schedules (2) welfare and equipment and supplies for work (3) communication in the workplace and (4) using a computer program in routine work. The dialogue schedule was set by the member of each group. *Third*, evaluation the program, the work's motivation and work environment of professional nurses were compared between before and after 11-month program implementation. In-depth interview and focus group discussion the professional nurses in special in-patient care unit were done. The instruments consisted of in-depth interview guideline, work-related motivation questionnaire and workplace environment questionnaire which were developed by Somjit poolpeng (2550). Content validity of the instruments were examined by five experts. The Cronbach's alpha coefficients of the questionnaires were .86 and .76, respectively. Data were analyzed by descriptive statistics, paired t test and content analysis.

The findings showed that after program implementation, professional nurses rated significantly higher scores of work-related motivation and workplace environment than prior the program implementation at .05 levels. Moreover, the positive improvements were found in the relationship, team working, communication and job satisfaction of professional nurses.

Keywords: Professional Nurses, Research and Development, Working Motivation, Work motivation Enhancement program by Dialogue

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิจัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาและความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร. สมใจ พุทธาพิทักษ์ผล และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ลดาวัลย์ รวมเมฆ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดเสมอมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและความช่วยเหลือจากท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรพร เกิดมงคล ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มาให้ความรู้ในเรื่องสุนทรียสนทนาทั้ง 2 ท่าน คืออาจารย์ประภา รัตนเมฆานนท์ และอาจารย์สุภัทรา พัฒนาประทีป และขอกราบขอบพระคุณ คุณสมจิตร พูลเพ็ง ที่ได้อนุญาตให้ใช้เครื่องมือตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ นายแพทย์สาโรจน์ โพธิ์เชิด ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชนแดนที่กรุณาให้ศึกษาวิจัยในโรงพยาบาลชนแดน และขอขอบคุณนางศรีวลี แป้นไม้ หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล และเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่พยาบาล แผนกผู้ป่วยในพิเศษ ที่ได้เสียสละเวลาเข้าร่วมดำเนินการวิจัยและพัฒนาในครั้งนี้ และขอขอบคุณคณะเจ้าหน้าที่กลุ่มแกนนำที่ร่วมทำกิจกรรมสุนทรียสนทนา รวมทั้งขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่พยาบาล แผนกผู้ป่วยในสามัญ ห้องฉุกเฉิน ห้องคลอด ผู้ป่วยนอก และห้องผ่าตัด ที่กรุณาให้ผู้วิจัยได้ทดลองใช้เครื่องมือ

สุดท้าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาพยาบาลศาสตรมหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อนนักศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ และที่ขาดไม่ได้คือ ครอบครัวของผู้วิจัยที่สนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คุณค่า และประโยชน์ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแด่บุพการี และทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีมา ณ ที่นี้

สุภัทรา ภักดีศรี

ตุลาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ปัญหาการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
บริบทของโรงพยาบาลชนแดนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ	7
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสุนทรียสนทนา	12
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	54
ระยะที่ 1 ระยะศึกษาสถานการณ์	54
ระยะที่ 2 ระยะพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้วยสุนทรีย สนทนา	60
ระยะที่ 3 ระยะประเมินผล	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ แผนกผู้ป่วยในพิเศษ โรงพยาบาลชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์.....	65
ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาสถานการณ์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ หอผู้ป่วยในพิเศษ โรงพยาบาลชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์	67
ส่วนที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้วยสุนทรีย สนทนา สำหรับพยาบาลวิชาชีพ หอผู้ป่วยในพิเศษ โรงพยาบาลชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์	75
ส่วนที่ 4 ผลการประเมินโปรแกรมการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของพยาบาลวิชาชีพ หอผู้ป่วยในพิเศษ โรงพยาบาลชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์	87
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	95
สรุปการวิจัย	95
อภิปรายผล	98
ข้อเสนอแนะ	107
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	114
ก ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นวิทยากรในการฝึกอบรมสุนทรียสนทนา	115
ข เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	117
ค แบบสอบถาม	119
ง ผลการดำเนินการวิจัยและพัฒนา	125
ประวัติผู้วิจัย	150

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1	สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา งานพิเศษ รายได้พิเศษ ของพยาบาลวิชาชีพ หอผู้ป่วยใน พิเศษ โรงพยาบาลชนแดน.....	66
ตารางที่ 4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยแยกรายปัจจัย และรายชื่อ	72
ตารางที่ 4.3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินสิ่งแวดล้อม ในการปฏิบัติงาน โดยแยกรายข้อ.....	74
ตารางที่ 4.4	สรุปการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานด้วยสุนทรียสนทนา สำหรับพยาบาลวิชาชีพ หอผู้ป่วยในพิเศษ โรงพยาบาลชนแดน ของกลุ่มตารางปฏิบัติงาน	80
ตารางที่ 4.5	สรุปการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานด้วยสุนทรียสนทนา สำหรับพยาบาลวิชาชีพ หอผู้ป่วยในพิเศษ โรงพยาบาลชนแดน ของกลุ่มสวัสดิการและวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน	82
ตารางที่ 4.6	สรุปการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานด้วยสุนทรียสนทนาสำหรับ พยาบาลวิชาชีพ หอผู้ป่วยในพิเศษ โรงพยาบาลชนแดน ของกลุ่มการสื่อสารในการปฏิบัติงาน.....	83
ตารางที่ 4.7	สรุปการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานด้วยสุนทรียสนทนา สำหรับพยาบาลวิชาชีพ แผนกผู้ป่วยในพิเศษ โรงพยาบาลชนแดน ของกลุ่มการใช้คอมพิวเตอร์ ร่วมกับงานประจำ.....	85
ตารางที่ 4.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยในพิเศษโรงพยาบาลชนแดน.....	88
ตารางที่ 4.9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านการให้โอกาสปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ แผนกผู้ป่วยในพิเศษ โรงพยาบาลชนแดน	89
ตารางที่ 4.10	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านการ มีคณะทำงาน ที่มีประสิทธิภาพและจำนวนเพียงพอของพยาบาลวิ ชาชีพ แผนกผู้ป่วยในพิเศษ โรงพยาบาลชนแดน.....	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านการมีผู้บริหารทางการพยาบาลที่ดี ของพยาบาลวิชาชีพ แผนกผู้ป่วยในพิเศษ โรงพยาบาลชนแดน.....	91
ตารางที่ 4.12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ของพยาบาลวิชาชีพ แผนกผู้ป่วยในพิเศษ โรงพยาบาลชนแดน.....	92
ตารางที่ 4.13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในสถานที่ปฏิบัติงานของ พยาบาลวิชาชีพ แผนกผู้ป่วยในพิเศษ โรงพยาบาลชนแดน.....	93

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กระบวนการพัฒนาการใช้สุนทรียสนทนาในการเสริมสร้างแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	4
ภาพที่ 2.1 แผนภูมิสายบังคับบัญชา โรงพยาบาลชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์.....	10
ภาพที่ 2.2 แผนภูมิสายบังคับบัญชา กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลชนแดน.....	11
ภาพที่ 2.3 ภาพหลักการสุนทรียสนทนา.....	16
ภาพที่ 2.4 แบบจำลองกระบวนการเกิดแรงจูงใจ.....	26
ภาพที่ 2.5 ภาพสมการคณิตศาสตร์ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน.....	29
ภาพที่ 2.6 ภาพขั้นตอนการสร้างแรงจูงใจ.....	30
ภาพที่ 3.1 ภาพกระบวนการพัฒนาการใช้สุนทรียสนทนาในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพตามวงจรของเดมมิง.....	61

